
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מיומנויות הקריאה והכתיבה - 2 - 08006

תאריך עדכון אחרון 19-08-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדעי הרוח - תכנית מיוחדת

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2026

סמסטר: סמסטר א' או / ו ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' מנואלה קונסוני; ד"ר עדית שקד

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: manuela.consonni@mail.huji.ac.il;
idot.shaked@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: על-פי תיאום מראש

מורי הקורס:
ד"ר עדית שקד,
נחמה פרקר,
דורית קדרי-דוידוב

תאור כללי של הקורס:

הקורס מורכב משיעור בן שתי הרצאות ומתרגיל שבועי לאורך כל הסמסטר. דרישות הקורס הן נוכחות בכל הפגישות של קבוצת התרגיל והגשה במועד של כל מטלות התרגיל. הקורס מחולק לשני חלקים מרכזיים: החלק הראשון עוסק בהקניית מיומנויות יסוד של עיבוד חומר טקסטואלי וסיכום. החלק השני של הקורס מתמקד בכתיבה של מאמר או חיבור על יסוד מידע ממקורות שונים. בחלק זה יעומתו הטענות העולות במאמרים השונים בהתבסס על בחינה ביקורתית של היחסים ביניהם. המאמרים ייבנו תוך שימוש במיומנויות שנרכשו בחלקו הראשון של הקורס.

מטרות הקורס:

שיפור יכולת הבנת הנקרא ופיתוח קריאה ביקורתית; הקניית מיומנויות לעיבוד חומר ולסיכום; הכרות עם המבנים האפשריים של מאמר אקדמי ומתן כלים לבחירת המבנה ההולם לנושא נתון; הכרות עם הדרכים השונות לארגון, להבניה ולהצגה של חומר מחקרי (כולל הצגת הבעיה, הצגת המתודה, הצגת העמדות הקיימות בין החוקרים בתחום, הצגת מהלך המחקר ומסקנותיו); העשרה לשונית: שכלול השליטה ברובדי לשון שונים וניסוח מדויק של טענות; תרגול מילות הקישור והמבנה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לרדת לסופו של טעון מורכב במאמר; לבחון מאמרים בעין ביקורתית; להבין את היחסים בין טענות שונות המוצגות במאמר או בכמה מאמרים; לכתוב טקסט באופן עצמאי תוך שילוב המידע הרלוונטי לנושא נתון מתוך כמה מאמרים; לבנות טעון עצמאי משכנע ולהציגו בצורה ברורה ורהוטה.

דרישות נוכחות (%):

100%. במקרה של מילואים או מחלה על התלמיד להשלים את הגשת המטלות בתאום עם המורה.

שיטת ההוראה בקורס: תרגיל: התלמידים נדרשים לקרוא מאמרים משעור לשיעור ולהגיש מטלת כתיבה הקשורה אליהם מדי שעור.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

הנושאים משתנים קלות מקבוצה לקבוצה, אבל בגדול כוללים את הנושאים הבאים:
חלק ראשון: מרכיבי הטקסט הכתוב

- 1) הרעיון כמטרת הכתיבה. רעיונות כנגד דעות וכנגד דיווחים. מבנה הפסקה: המבנה הקלאסי של הפסקה, הצגת היגד ודרכים שונות לפיתוחו במסגרת הפסקה (כמודל לפיתוח רעיון בחיבור רחב יותר).
- 2) אמצעים רטוריים מרכזיים בפיתוח רעיונות: פירוט, הגדרה, הנמקה, הדגמה. (תשומת לב למהלך הטעוני של מאמרים שונים, ולשימוש באמצעים הרטוריים לשם ביסוס טענות הכותבים).
- 3) עקרונות התמצות: השמטה בעקבות בחירת העיקר (&eq;קיצור הטקסט), כיווץ הטקסט בעזרת

- הכללות, גיבוש הטקסט על ידי הבניה ועיבוד המידע ועל ידי שימוש בקישוריות ורימוזיות.
- 4) כתיבת ראשי פרקים למאמר נתון: הצגה דחוסה של כל העניינים העולים במאמר והבלטת המבנה וההיררכיה השוררת בין החלקים השונים.
- 5) מיון: עקרונות הקטגוריזציה וההיררכיה, מיונים שונים לטקסט אחד.
- 6) סיכום העיון במרכיבי הטקסט, זיהוי עקרונות שונים לארגון טקסט, הנחיית לקריאה ביקורתית של מאמר.
- חלק שני: בנייה של מאמר סביב ציר מלכד על בסיס כמה מקורות
- 7) הצגת יחסים אפשריים בין מאמרים ודוברים שונים: חפיפה, השלמה, הוספה, סתירה, אישוש, הפרכה.
- 8) דיון בתפקידים האפשריים של חלקי המאמר: המבוא, הגוף הבנוי משרשרת של פרקים והסיום. דיון בהיבטים השונים של הצגת מחקר (הבעיה, המחקר הקיים, המתודה, המהלך, המסקנות).
- 9) שימוש בראשי פרקים לשם תכנון עבודה, חיבור או מאמר.
- 10) מאמר שבמרכזו תהליך (הרצף הסיבתי) המוביל אליה, מאפייניה, נתונים לגביה, והתהליך או התהליכים הנגרמים בעקבותיה (השלכות, תוצאות).
- 11) מאמר שבמרכזו פרישה של היבטים: מיון המידע להיבטים ולעיתים גם להיבטי משנה.
- 12) מאמר שבמרכזו השוואה: בניית קריטריונים להשוואה (קישור למיון, וריכוז בטבלה); בחינת מאמרים העורכים השוואה בעצמם, והוצאת הקריטריונים המובלעים בהם.
- 13) מאמר שבמרכזו פולמוס: שילוב בין מאמרים שונים המעלים ויכוח סביב נושא נתון. בחינת נקודות המוצא השונות של הכותבים. בחינה והשוואה של הנחות היסוד השונות והנגדה בין הטיעונים השונים של הכותבים. מציאת "סלע המחלוקת" בין הכותבים.
- 14) מאמר שבמרכזו יישום של תיאוריה. סיכום החומר שנלמד בקורס. תוך כדי הוראת הנושאים השונים ייבחנו גם תוצרי AI בהם.

חומר חובה לקריאה:

הקורס אינו מתמקד במידע, אלא במיומנויות, ולכן אינו כולל רשימת קריאה אחידה. כל מורה מדגים את המיומנויות השונות על טקסטים אחרים, המשתנים בהתאם לאופי הקבוצה, הקצב שלה והחומר הנראה לו רלוונטי ביותר.

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי:

מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
100 %

מידע נוסף / הערות:

ציון הקורס מבוסס על ציוני המטלות שהוגשו במהלכו. המורה של הקבוצה תקבע את המשקל היחסי של כל עבודה ועשויה לשקלל בציון גם את טיבה של השתתפות התלמיד-עד 8% לכאן או לכאן.